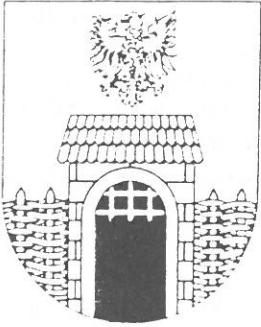

PILISVÖRÖSVÁR

Werischwar Heute

UNABHÄNGIGE MONATSSCHRIFT
FÜGGETLEN FOLYOÍRAT

II.évf.16.szám
1992.október
Ára:20Ft

HARCMODOR?

A Pilisvörösvár Ma főszerkesztője, dr. Havasi László kikéri magának a "cikizést", s közben elmegy az ominózus cikk szerzőjéhez (vagy aláírójához), hogy számonkérje rajta véleményét. Ez az eljárás mód, amelyről minden szívbj nélkül mondható, hogy sérti a személyiség jogait, mert megfélemlít, nem új a helyi politikai küzdőtéren. Volt már olyan, hogy szívesen telefonálgató, elkötelezett MDF-képviselő (akkor még nem volt az) hirtelen fölindultságában fölhívta a neki nem tetsző cikk szerzőjét, s hozzá még a szüleit is. Ma biztosan letagadná, amit akkor mondott. Feledékenység nélkül nyilván nem lehet politizálni. (1989-ben, a nagy csatározások idején nekünk még csak üzentek párt- és VB-titkárok, lakásunkon nem kerestek föl. Ettől persze még nem szeretjük őket.)

Botzheim István polgármester úr kamaszlányokkal vitatkozik kulturális események megítéléséről, az igazság nevében. Margittai László pedig úgy vélekedik, hogy Gromon István nem igazi keresztény. Hát, ő csak tudja.

Igazság, erkölcsiség, igaz kereszténység, önfeláldozó közösségi szolgálat; mindezen megkérdőjelezhetetlen, nemes értékek hordozója kicsiny falunkban a képviselő-testületben többséggel rendelkező MDF.

A logika első lépése világos; megválasztottak bennünket, s ez a tény mintegy automatikusan azt jelenti, hogy valóban hordozói vagyunk minden jónak, szépnek, nemesnek. Ahhoz azonban, hogy ez az állítás hihető legyen, szükség van a következő lépésre is, amely pofonegyszerű és minden eredetiség híján van. A recept így fest: végy egy ellenséget, s hogy elég démoni legyen, lásd el szarvakkal és szőrös patával, s addig riogasd vele a közönséget, míg magad is elhiszed, maga a Gonosz támadt ellened. Vidékiek politikai porondunkon a Gonosz nagyon is konkrét alakot öltött - ez adja helyi viszonyaink savát-borsát -, és pedig a kereszténydemokraták és a hozzájuk közel álló Uj Pilisvörösvár Ma, s annak is főszerkesztője személyében.

E logika az "aki nincs velünk, az ellenünk van" politikai hisztériájának logikája. Mögötte pedig, igen prózaian, csak a hatalom féltése fedezhető fel.

Az MDF helyi szervezete szeretné elérni, hogy a faluban csak egy újság legyen, természetesen az övék. Bátorkodom megjegyezni az újság témakörben, hogy az egyetlen lap sem lenne kevésbé unalmas, mint a kettő együtt. Sőt, sokkal inkább. A magam részéről Pilisvörösvár polgárainak független lapját venném szívesen a kezembe, ám íziben föltolakszik a kérdés, hol vannak itt a polgárok...? Ha pedig az MDF lapja létezne csak, ugyan ki merne ellenvéleménnyel élni? Ha minden egyes cikk után félni kell a

hívatlan látogatóktól? Ki győzné ezt idegekkel?

Azt gondolom, nem ártana, ha a hatalom birtokosai, vagy akik annak tartják magukat, elgondolkodnának bizonyos dolgokon. Talán mindannyian jobban járnánk.

Először is azon, honnan jöttek? Akárcsak mi, többiek, ők is végigélték, -dolgozták az elmúlt rendszert. A képviselők zöme tisztas pályát futott be, középszintű káderek, maszekok, pedagógusok, egyebek voltak. Nem egy közülük akkor is rendelkezett több-kevesebb hatalommal, fölteszem, élt is vele. Politizálni is akkor tanultak. Mindez természetes, nem számonkérek, tényeket közlök. Éspedig azért, mert elismerem a politikai fejlődés lehetőségét (ezt többé-kevésbé mindenki átélte ebben a térségben), neofita buzgalmakra azonban gyanakodva tekintek.

Azt látom ugyanis, hogy az MDF képviselői nehezen tűrik az ellenvéleményt, igazán idegesek persze akkor lesznek, ha az ellenvéleményhez szervezett erő társul. Egyebek mellett ezért sem szeretik az országos szintű koalíciós partner, a KDNP helyi képviselőit.

Másrészt az a tény, hogy keresztültűtötték azt a határozatot, miszerint a testület tagjai kifelé csak elfogadott, kiküzdött, kizsarolt közös állásfoglalást képviselhetnek -különvélemény politikai ügyekben kizárva -, igencsak a rosszízű kommunista múlttra emlékeztet. Annak is a kezdeti szakaszára. S ugyanúgy mint az átkos rendszerben, most is csak ahhoz járul hozzá, hogy depolitizálja, közömbössé tegye, a politikai csaták egyszerű s mindjobban unatkozó nézőivé

degradálja a többiekét, a falu polgárait. Akik úgy érzik, megint csak kiszorultak az *agoráról*, megint csak a fejük fölött döntenek az ő ügyekben.

Az a véleményem, hogy a jelenlegi politikai praktikáknak semmi köze nincsen a sokat hangoztatott "szakszerűség és demokrácia" elvéhez.

Az MDF nyilván, s ez normális dolog, nyerni akar a következő választáson is. Nem vagyok azonban biztos abban, hogy a mai gyakorlattal ezt elérheti. Persze, mondhatják sokan, az a számtalan építkezés, nagy beruházás, amit nap mint nap láthatunk, végülis az MDF érdeme. Itt csupán arra szeretnék emlékeztetni, hogy a Bildungszentrum építéséről például 1989-ben, az előző rendszer végelgyengülése évében határoztak. Ezzel azt óhajtottam volt mondani, hogy nem érdemeket kell keresni ott, ahol csak lehetőségekről van szó. Az a tény ugyanis, hogy kis országunk legnagyobb sváb települése lettünk, ma is csak esélyt jelent. Például arra, hogy becsalogassuk ide a német tőkét.

Az MDF-nek persze így vagy úgy, nagy esélye van arra, hogy két év múlva is a legjelentősebb politikai erő legyen. Attól tartok azonban, nem azért, mert egy demokratikus, "szabad versenyben" bebizonyította politikai, szakmai, erkölcsi fölényét. A választópolgárok, félek, ugyanúgy járulnak majd a szavazóurnákhoz, mint annak idején, csalódottan és közönnnyel.

Irtam mindezeket, mert dühös vagyok, s mert a fentebb említett praktikák bántják az ízlésemet. Egyébként meg vannak fontosabb dolgaink is.

Váradi Mónika Mária

Ez az út hová vezet?

Mindennapjainkban súlyos veszélyeket hordozó jelenségeket élünk meg. Létező gondjainkat, problémáinkat kihasználva egyes politikai érdekcsoportok, felelőtlen személyek konfliktusokat gerjesztenek. Pedig a magyar társadalomban igen súlyos problémák léteznek, inkább ezekkel kellene foglalkozni.

Az országos tendenciák hatása szűkebb pátriánkban is érezhető. A helyi sajtóban is megjelennek időnként rágalmozások, gyanúsítgatások. Amennyiben a kiváltó okokat keressük, megnevezhetjük politikai kultúránk színvonalát, és a "másság" jogának megkérdőjelezését. Szerény véleményem szerint a nyilvánosság előtti korrekt polémiaikkal csökkenteni lehetne a veszélyforrásokat. Ennek okán és jogán dr. Havasi László szerkesztő úr Visszhang című cikkéhez szeretnék néhány megjegyzést tenni.

Nem tartom szerencsés megoldásnak, hogy egy cikk megjelenése után felkeressük és vallatóra fogjuk annak szerzőjét. Nem kell elriasztani a vállalkozó szellemű

polgárokat a közszerepléstől! Személyes ismeretség nincs köztünk, de Vajdáné Schön Stefániát cikkein keresztül nagyra becsülöm, tisztelem társadalmi érzékenységét. Tudomásul kell vennünk, hogy a helyi közélet színpadán új arcokra és szellemiségre van szükség.

Ami a "Mida-Marikával", a sokak által tisztelt dr. Havasi Lászlónéval kapcsolatos kritikai észrevételt illeti, véleményem szerint a Visszhang című cikk írója kicsit túlhangsúlyozta a lényegét. A vita témája valójában egy tiszteletre méltó politikai hitvallás értelmezése. "Mida-Marika" néni (elnézést kérek az átvett megszólításért!), Kulin Ferenc beszédének rá tett hatásáról csak egy rövid jelzővel számolt be, ehhez nem fűzött semmilyen magyarázatot. Ez félreértésekre adhat okot, amit el lehetett volna kerülni.

Az új Pilisvörösvár Ma újságot és annak főszerkesztőjét, Steckl Annát, noha "főbenjáró bűnt" nem követett el, annyi kritikával illették a dr. Havasi László által szerkesztett lapban, hogy ez az olvasókban furcsa gondolatokat kelthet. Egyetértek azzal, hogy a jogi, etikai szabályok betartása kötelező érvényű minden sajtó számára. A legutóbbi számban azonban, amikor azt olvastam, hogy Steckl Anna szerkesztőnek "legalább a cikkek igazságtartalmát illene ellenőrizni (az a legegyszerűbb)" (kiemelés tőlem), áldottam a sorsomat, hogy nem szerkesztői pályára sodort. Véleményem szerint az olvasóra, mint a legilletékesebbre kellene bízni, hogy eldöntse, melyik sajtó mit ér.

A szerkesztő úr által közreadott híryanag értékelésével adódott a legtöbb dilemmám. nem szeretném, ha a "cikkezés" vádjával illette. Mivel nem önálló cikkről, hanem egy híryanag közléséről van szó, s mert a szerkesztő úr jogi szakember, kritikussabban olvastam át az eredeti anyagot. Sajnos, a szerkesztő úr tévedett, amikor csupán egy tévedésről tett említést. Amennyiben eltekintünk a formai hibáktól, az anyagban több téves adat szerepelt. S így sok zavart okozhatott volna. Téves adat szerepel például a rokkantsági csoportba való tartozás megjelölésénél, téves a dátum a különbözet kifizetésének időpontjánál. A szerkesztő úr által közölt információval ellentétben a törvény úgy rendelkezik, hogy az "özegetnek ezt külön kérni *nem* kell." Végezetül zavart az a tény, hogy a törvényben használt "nagyobb" szó helyett a szerkesztő úr többször a pontatlanabb, félreérthető "kedvezőbb" kifejezést használta.

Lényegében tehát egy sokakat érintő téma felületes kezeléséről van szó. Számos esetben tisztességes szándékkal többen más-más megközelítésben érintették ezt a témát, de jól felkészült, felelős humán szakemberek nyilvánosan még nem nyilatkoztak a témáról. Pedig az ő véleményük nélkül nehéz eldönteni a vitát.

SzF

A címzett: MI vagyunk

"Kérem, hogy a mellékelt 25.000 Ft összegű pályázati alapot fiatalok vagy pedagógusok, kulturális tevékenységet folytató csoportok számára kiírt pályázatnál használják fel.

A pályázatot az Uj Pilisvörösvár Ma független folyóirat írja ki. A pályázati összeg bővítésére mozgósítható a helyi vállalkozó réteg. Amennyiben az ötlet nem időszerű, úgy az összeget a KDNP fordítsa nagycsaládosok támogatására, saját legjobb belátása szerint. Köszönöm!"

Manapság, mikor úton-útfélen az hallik, hogy a társadalom elfordul a közélet szereplőitől; amikor divattá és kortünnetté válni látszik a közönyös elfordulás tőlük; amikor a szomszéd után a mi házukba is bekopogtat a pénzsűke hozta létbizonytalanság; s amikor mi magunk is kissé fásultan bóklászunk az állandósult pizkálódások kesze-kusza

szövevényében - akkor támad valaki, aki jelet ad.

Ismeretlenül, nem pedig korunkban szokásosan, féltéglával és hangos dobszóval.

Aki azt mondja, hogy ha van hiteles erő, amely mögé állni érdemes, akkor szűnik a közöny, múlik az érdektelenség.

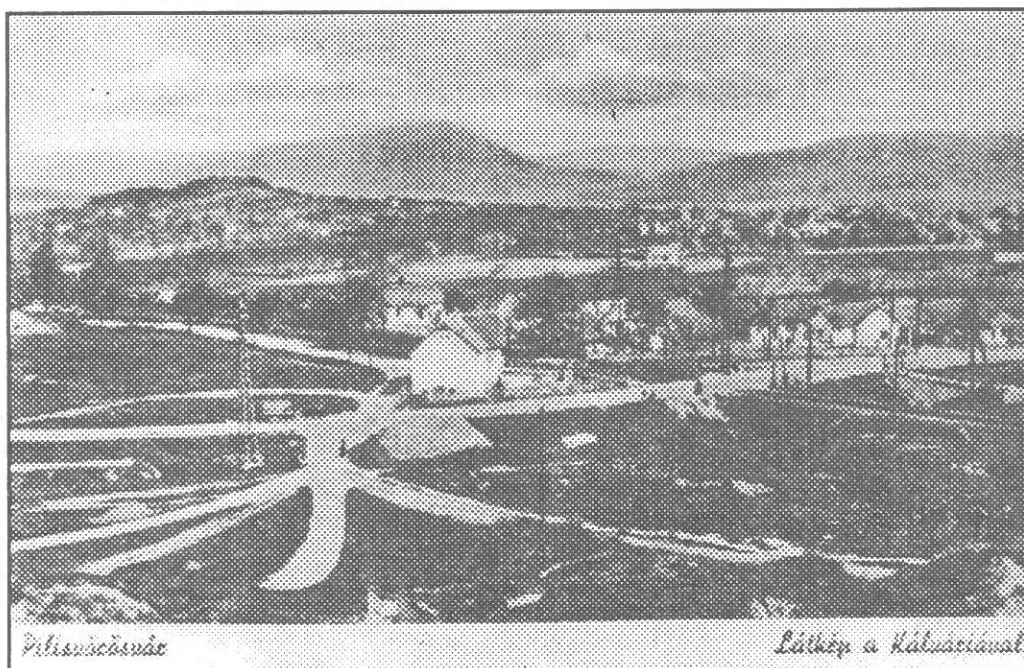
Köszönjük a címzettek és azok nevében, akik tevékenységükkel eddig is támogattak. Azok nevében, akiken a bőkezű adományozó rajtunk keresztül segíteni próbál - az értékmegőrző napszámosok, a fiatalok és a talán leginkább rászorultak, a nagycsaládosok nevében.

Bár a címzettek mi vagyunk, **kérjük valamenny olvasónkat**, hogy ötleteikkel legyenek segítségünkre.

Azok számára pedig, akik szerencsés helyzetben vannak, a következő számunkban közzétesszük elkülönített számlaszámunkat.

Köszönettel:

Krupp László

Pilisvörösvár

Látás a Kálvária felől

Semmi sem örök; mint ez az 1940-ben készült felvétel is mutatja. A fotó készítője kb. ott állhatott, ahol ma az Ásvány irodája terpeszkedik. Nostalgia, vagy a "városiasodás" fölött érzett öröm jellemzi lelkiállapotunkat, tény: a kicsiny világ, melyben élünk, napról napra változik körülöttünk.

"PILISVÖRÖSVÁR KÖRNYEZETÉÉRT" Az Alapítvány hírei

Az újság augusztus havi számában közreadott hírekben szerepel:

"...a Vásár téren áll egy 1773-ban épült kis kápolna,...amely egy kis törődéssel lehet a község egyik ékessége is."

Ez idézetnek a lényegét nagyon sokan magukévá tették. A közzétett névsorból látható, hogy a Puskin u.-i adakozók között nem kevesebb mint tíz özvegyasszony is szerepel, nem beszélve a Napos Oldal nyugdíjasainak adományairól. Nekik hatv'nyozottan külön köszönet jár! Nyilván szűkös anyagi helyzetüket nem sajnálva adakoztak.

De fel kell figyelni arra is, hogy kellő magyarázat után szép számmal akadtak megértő, lelkes támogatói a kis kápolna szépítési programjának; kis közösségek formájában és egyénileg, még olyanok is akadtak, akik nem kívánták nevük közzétételét, névtelenül adakoztak. Alapítványunk megalakulásakor is azt tartotta szem előtt, hogy ami szépet, jót meg lehet valósítani a községben, azt anyagi lehetőségeink, jószándékunk és tudásunk beleadásával valósítsuk meg, persze a lakossággal és az érdekeltekkel együtt. Merjük remélni, hogy amit közös akarat, közös anyagi hozzájárulással hoztunk létre, azt a község lakói a jövőben is sajátjukként fogják értékelni és megővni.

A legutóbbi közlés óta az alábbiak járultak hozzá anyagiakkal a kápolna környékének szépítéséhez:

Szigeti Éva, Gromon István, Templom tér Jászai Istvánné, Szab. liget

Szathmáry Zoltán, Fő u.

ifj. Richolm Márton, Szabadság u.

Stéhli János, Szent Erzsébet u.

Stéhli Péter, Tűzoltó u.

Siklósi Mátyás, Fő u.

dr. Manhertz Júlia, Templom tér

Balassi György, Fő u.

id. Iflinger Mátyás, Fő u.

Peller József, Akácfa u.

Spiegelberger Mária, Fő u.

a "Napos Oldal" dolgozói és klubtagjai, Bányatelep

Német Nemzetiségi Iskola, Vásár tér

N+N sváb pékség dolgozói, Puskin u.

Margit és Jutka ékszerbolt, Hősök tere

Dózsa Gy. utcai lakosok

Mirk István és Mária, Szent István u.

Luchesi Sándor és neje, Szt. István u.

Iflinger Mátyásné, Szt. István u.

Fetter Ferenc, Szent István u.

Müller Dezsőné, Szent István u.

Botzheim János, Diófa u.

Szauer Márton, Diófa u.

Metzler Imre, Diófa u.

Kreiszl Jánosné, Határ u.

Krammer Jánosné, Diófa u.

Czira Lászlóné, Árpád u.

Ollári Józsefné, Árpád u.

Kozek György, Szabadság u.

Bilik Márton, Szabadság u.

Kárász Ferencné, Szegfű u.,

valamint többen név nélkül.

KÖSZÖNET MINDENKINEK!

az Alapítvány kuratóriuma

Identitätsbewußtsein der Deutschen in Ungarn /Fortsetzung/

Die Deutschen wurden auch wegen der aus Deutschland ausbreitenden Nazibewegung beschuldigt, von derer auch die ungarische Bevölkerung viel leiden mußte. Die Deutschen wurden ausgesiedelt, und von den Hiergebliebenen wurden Felder, Häuser weg-genommen, und sie hofften nur manch-mal, daß sie ein einziges Zimmer in dem Haus zurückbekommen, das sie mit eigenen Händen aufgebaut hatten.

Die Nationalität hat auf ein anderes Hindernis gestießen, als die Benutzung der deutschen Sprache zum Beispiel auf der Straße verboten wurde. Von der Nationalität wurden alle Mittel, Glau-ben, Kultur, Sprache weggenommen, mit denen sie ihre Zusammengehörigkeit ausdrücken konnte.

Nach der Vertreibung der deutschen Intellektuellen fehlte eine führende Schicht.

Ein wichtiges Problem verursacht heutzutage der Mangel an deutschen Ausbildungs- und Kulturnetz. Während des zweiten Weltkrieges hat der Volksbund unter Druck von Deutschland ein ganzes Ausbildungssystem ausge-baut. Dieses Netz wurde nach dem Krieg abgeschafft, und anstatt dieses wurde kein neues System für die Nationalität zustande gebracht. Die mit der Sprache zusammengebundene Volkslieder, Volks-theaterstücke, Volksdichtung, kirch-liche Bräuche geraten ins Vergessenheit, weil sie mit der fast ausge-storbenen Mundart verbunden sind.

Für die Jugend blieb aus der Kultur der Nationalität nur der Tanz und die Musik erhalten, weil ihre Sprachkennt-nisse besonders mangelhaft sind. Die Ursache ist die passive Einstellung der Eltern bzw. Großeltern: sie kümmern sich nicht darum, daß das Kind von seiner Geburt angefangen die Sprache seiner Ahnen

kennenlernt. Andererseits ist die mangelhafte Sprachausbildung schuldig. Zur Unvollkommenheit der Sprachausbildung gehört es, daß die Nationalitätenkinder sozusagen gar nicht die Geschichte ihrer Volksgruppe kennen.

Außer der Sprachausbildung gibt es außerordentlich wenige Beschäftigungen, die das Identitätsbewußtsein erwecken würden.

Die meisten Kinder lernen die deutsche Sprache, um eine Fremdsprache zu erlernen, und nicht darum, weil ihre Eltern Ansprüche haben, daß die Jugend die Sprache ihrer Ahnen Beherrscht.

Für die Nationalitätenkenntnisse gibt es sehr wenig Interesse in den letzten Jahren. Charakteristisch ist die sog. passive Einstellung, daß sie ihre Abstammung erkennen, aber sie tun nichts für ihre Nationalität.

Unter den Jugendlichen ist gering der Zahl derer, die Hochschulen besuchen, und auch unter diesen sind wenige, die sich für ihre Nationalität verpflichten. Nach der Beendigung ihrer Studien werden sehr wenige lehren, weil die Belohnung gering ist, und sie suchen besser bezahlte Stellungen.

Um das Identitätsbewußtsein der Jugend zu stärken, sind mehrere Vereine für die Jugend zustande gekommen. Ihre wichtigste Aufgabe ist, die Passivität der Jugendlichen zu aktivem Nationalitätenselbstbewußtsein umzuformen.

Wichtig wäre auch die Verbreitung der Mundarten, daß die Kinder nicht nur die hochdeutsche Sprache erlernen, sondern auch die Sprache, die ihre Ahnen wirklich gesprochen haben.

Die Menschen kehren auf verschiedenen Wegen zur Nationalität zurück. Heutzutage werden immer mehrere deutschsprachige Gottesdienste gehalten, aber es gibt leider zu wenige deutsche Priester, und die Priester, die nicht die deutsche Sprache beherrschen, sehen es nicht gern, wenn andere Priester in ihrer Kirchengemeinde predigen, und besonders nicht, wenn diese Predigten in anderer Sprache gehalten werden. In den älteren Generationen erwecken diese Gottesdienste wieder ihre Nationalitätengedühle, und sie beginnen auch den jüngeren die alten Lieder und Gebete zu lehren.

Allerdings gibt es Möglichkeiten, wodurch das Nationalitätengedühl wieder erweckt werden kann. Wir sollen eine eigene Nationalität aufbauen, die über ein ganzes Ausbildungs- und Kultursystem verfügt, und ihre Ziele verwirklichen kann. Nach den Jahren der Verdrückung und ständigen Angst, die vor allem die älteren Generationen hatten, die alles als Erwachsene erleben mußten, lassen die schlechten Gefühle nach und die Zeit ist für uns allen ideal für die Entwicklung des Identitätsgefühls.

ENDE

IBOLYA SAX

A teremtés öröme

Amikor rátaláltam, felujjongtak a fák, kitárt ágakkal dicsőítették istenük.

Amikor megcsókoltam, kinyíltak a mezők, ezernyi színben hirdették a szerelmes tavaszt.

Amikor átöleltem, felzúgtak a vizek, tisztító csobogásuk átmosta a földet.

Amikor eggyé lettünk, kitárult az Ég, az Ur átadta a teremtés örömét.

Igy lettél gyermekem!

Ujházy András

Strbik József /48/ Baranyai Anna férje
Tövis u. 14.

Bekő István /65/ Nick Erzsébet férje
Rózsa u. 22.

Popre Mihály /18/ Popre Mihály és Pongó Erzsébet fia,
Petőfi u. 64.

Fetter István /48/ Bugár Mária férje
Csokonai u. 14.

Bruckner Antal /76/ Guth Anna özvegye
Görgei u. 7.

Breier István /62/ Fetter Magdolna férje, Fő u. 102.

Keppler Terézia /67/ Orcsik János felesége, Görgei u. 55.

Wippelhauser Anna /82/ Fetter János özvegye, Szent István u. 30.

Altbecker Márton /81/ Mirk Borbála özvegye, Iskola u. 55.

Herbst Márton /80/ Tafferer Mária özvegye, Dózsa u. 43.

Schreck Erzsébet /92/ Gröschl Ferenc özvegye, Kossuth L. u. 42.

Kimmel Márton /81/ Nick Anna férje
Kálvária u. 53.

Marlok Márton /48/ Spiegelberger Katalin férje, Tompa M. u. 25.

1946

Ismeretes, hogy az esztendő első felében zajlott Magyarországon a német lakosság kitelepítésének első szakasza. A vörösváriak is bepakolták már ládáikat. S várták, hogy velük is útnak induljon a vonat Németország felé. Tudjuk, falunkat végül elkerülte a kitelepítés. Ennek valódi oka eddig nem ismeretes, s talán soha nem fogjuk megtudni, mi történt valójában. Az itt közreadott dokumentumok, melyekre a levéltárban, a Nemzeti Bizottság 1946-os iratanyagát böngészve találtam, csupán adalékok a 3 drámai esztendő történéseihez.

Előljáróban érdemes talán néhány szót írni magáról a Nemzeti Bizottságról (a továbbiakban NB). Az NB 1944 decemberétől 1949 februárjáig töltötte be a korábbi képviselőtestület szerepét, s a bizottságba a faluban működő koalíciós pártok mindegyike egyenlő számban delegált képviselőket. A *Kommunista Párt* részéről Róna Ferenc (rendőrparancsnok) és felesége, Móczár Frigyes, Ács Lajos (ő hamarosan járási párttitkár lett, helyére Krausz Sámuel póttag került), Hierwarter Ferenc, Balogh Tivadar és Reinicz Lipót (ő lett az NB elnöke), a *Szociáldemokrata Párt* színében Oláh Lajos, Gnedt Gyuláné, Szénási Ernő, Braun Márton, Kovács István, Buday György, Petcina(?) Árpád vett részt az NB munkájában, a *Független Kisgazdapártot* Braun János, Ipolyvölgyi Jakab, Wippelhauser János, Manhertz Mihály, Angeli Márton (neki, mert szerepelt a kitelepítendőek listáján, le kellett mondania), Schreck András és Krupp István képviselte. (A póttagok, esküdtek és az NB-n belül bekövetkező változások ismertetésétől, gondolom, eltekinthetünk.)

A kitelepítést érintő legtöbb dokumentum, határozat gyakorlatilag két hónapba sűrűsödik. 1946. február 25-én az NB rendkívüli ülést tartott, s ezen elhatározta, hogy egy rendkívüli küldöttség útján kéri a Belügyminisztériumot, hogy...*községünk magyar nemzetiségű, de német anyanyelvű lakossága kitelepítésénél bizonyos fokú engedelményeket kérjünk, mivel községünk multbeli és eddigi magatartása alapján nem érdemes arra, hogy kollektív elbírálás alá kerüljön.*

Föltehetően a kérelem mellé szánták, mintegy alátámasztandó annak jogosságát, azt a két nyilatkozatot, melyet négy NB-képviselő tett, büntetőjogi felelőssége tudatában.

A tanúk kijelentették, hogy tudomásuk van arról, hogy *Pilisvörösvár községben 1944. év őszén megtartott kényszer SS-sorozat alkalmával az akkori községi eljáróság akár hamisítás, akár a sorozó bizottsággal való összejátszás során ...egy egész sereg magyart és magyar svábot dobtak oda a gestapo szolgálatának. ...bizonyítja az a tény, hogy a kényszer SS-sorozottak között egyetlen jómódú egyén nem szerepel, ellenben szegény proletár annál több.*

A másik nyilatkozat szerint ... az 1941. évi népszámlálási összeírás alkalmával a helybeli tanító

közegek, kik az összeírási munkálatokat végezték, annyira hanyag és nemtörődomséggel látták el feladatukat, hogy a német anyanyelvi rovatot minden puhátolás és meggyőződés nélkül töltötték ki olyképpen, hogy a rovatban még abban az esetben is, ha nevezett magyar nemzetiségűnek vallotta magát, németet írt oda ... igazolja az a tény is, hogy az összeírást a családfő távollétében tették meg és az otthon tartózkodó idősebb nőszemély vagy felelőtlen gyermek kikérdezése alapján könyvelte el.

A kérelem lényegében nyitott kapukat döngetett az NB, 1946-ban ugyanis megszületett az a rendelet, amely lehetővé tette, hogy a demokratikus pártok mentességet biztosítsanak azok számára, akik ugyan német anya-nyelvűnek vallották magukat, de politikailag úgymond nem kompromittálódtak. Az NB egyébként még többször közbenjárt küldöttség útján a kitelepítést végző hatóságoknál...

1946 elején 15 telepese család érkezett Pilisvörösvárra Makóról és környékéről, a dokumentumok arról tanúskodnak, hogy velük elég probléma akadt. A telepések közül néhányan ugyanis törvénytelen akciókban vettek részt; rendőrségi segédlettel feltörték egy sörraktárt, s beköltöztek oda; néhány gazdának egyszerűen lefoglalták és elvitték a termését. A telepések egyébként a Nemzeti Parasztpárt képviselőjében részt akartak venni az NB munkájában, erre azonban nem került sor, mert a szükséges igazoló papírok nem érkeztek meg ide. Több telepese jöttéről nem tudunk. Márciusban járt itt Tarpa községből egy delegáció, ők 57 család jövetelét jelezték, akik házat, 5-10 hold földet, benne szőlőt és legelőt, kaptak volna. Végül ezek a családok nem érkeztek meg.

Pilisvörösvár község kitelepít-tésre váró sváb lakosainak igás állatait és gazdasági berendezéseit az NB a Termelési Bizottság és a Földosztó Bizottság közös elhatározás-sal azonnal lefoglalja és azokat a nem kitelepülő új gazdáknak ideiglenesen birtokába helyezi. Ez az intézkedés azért vált szükségessé, mert a kitelepülők egyike-másika a községből kicsempészi az igásállatokat és a gazdasági berendezéseket, így a tavaszi mezőgazdasági munkálatok elvégzését veszélyezteti olyképpen, hogy ha nem áll rendelkezésre a községnek kellő igásállat, akkor a község területét nem lehet felszántani és bevetni ... (március 26.)

Ezt a rendeletet már április hatodikán visszavonták, mert a Kitelepítési Kormánybiztos megadta írásban Pilisvörösvár község fölmentését a zár alól. A gazdák ugyan visszakapják az igásállatokat és berendezéseket, de ennek fejében kötelesek a tavaszi munkákat az új gazdák kijelölt földjein is elvégezni. Azt persze mondanunk sem kell, hogy nevezett új gazdák közül sokan nem óhajtották visszaszolgáltatni az "égből pottyant" javakat. A panaszosok a főispánhoz fordultak jogorvoslatért.

Az a bizonyos községet sújtó zár azt jelentette, hogy a kitelepítésre kerülők nem adhattak el semmit ingó és ingatlan javaikból, különösen nem a község határain kívül. Végző soron tehát gazdasági értelme volt, a sváb

vagyont meg kellett őrizni a kitelepítettek helyére érkezők számára. A község föloldása a zár alól, amely persze nem minden kitelepítendőre vonatkozott, nem jelentette azt, hogy a javakkal való szabad kereskedés előtt immáron szabad az út. Az NB ugyanis szóbeli ígéretet tett arra, hogy a sváb vagyont, für alle Fälle, megőrzi.

A Kitelepítési Kormánybiztos, s ez a sváb lakosság számára vélhetően sorsdöntő volt, április elején szóbelileg közölte azt is, hogy ha a község kitelepítésre kerülne is, az csak december után következne be...

Az NB megmaradt iratanyagából is látszik, hogy a kitelepítés, noha az egymás után megjelenő országos rendeletek értelmében egyre kisebb lett az érintettek köre (1947 őszén eldőlt, hogy ipari és bányamunkások, hacsak nem voltak önkéntes SS-katonák vagy a Volksbund vezetői, maradnak), nem került le végérvényesen a napirendről. Mindaddig, míg az országosan is le nem zárult. S ez azt is jelentette, hogy nagyon sokan három éven át bizonytalanságban éltek. Noha a bizalmasnak szánt információk föltehetően kiszivárogtak az NB és az előljáróság köréből; az NB elnöke számtalanszor figyelmezteti a képviselőket, hogy tartsák a szájukat, még családi körben is, mert baj lesz. Baj végül ebből nem lett ugyan, de közeledtek az újabbak... Mint tudjuk.

Váradi Mónika Mária

Nekünk, unokáknak a kitelepítés időszaka immáron történelem, akkor is, ha a száraz dokumentumok szövetén átüt a megélt dráma. Mindazokat, akik átérték, megszenvedték ezt az időt, kérjük, bocsássák meg, ha sebeket szakítottunk volna fel. De arra is kérjük őket, ha úgy érzik, mondanivalójuk van az unokák számára, osszák meg velünk, szóban vagy írásban; csak hálások lehetünk.

A szerkesztőség

ÚJ PILISVÖRÖSVÁR MA

független folyóirat

Szerkeszti és kiadja: STECKL ANNA

Fogadóóra: péntek 17-18h

Cím: 2085 Pilisvörösvár

Kálvária /Hámán K./ u.8.

Készült: a MARINA-PRESS Kft.-ben.

DIE RÖMISCH KATHOLISCHE KIRCHE

/Fortsetzung/

1893 wurde die Kirche nach dem Plan von Altenbuch und Greiner neu dekoriert. 1909 wurde sie erneut. 1932/34 wurden an der Vorderseite in der Höhe des

Chors zwei Fenster eingebaut und auch das Heiligtum erneut. Die vollständige Erneuerung geschah im Jahre im 1954. Am 24. Dezember 1944 wurde die Gemeinde bombariert. Auch die Kirche ist geschädigt worden.

DER HAUPTALTAR

Der heutige Hauptaltar stand einst in der Königlichen Burg in Budapest. Er wurde aus Marmor errichtet. Die gelben Platten wurden in Siklós, die weißen in Ruskica und die roten in Süttő in den Jahren 1899-1900 gefördert. Abt-pfarrer Stefan Marlok hat nach dem 2. Weltkrieg die Erlaubnis /Esztergomi Egyházmegyei Főhatóság/ erwirkt, daß der Altar 1957 nach Werischwar geholt werden konnte. Das mit Edelsteinen dekorierte Tabernakel, bzw. die Bronzetür verfertigte Ludwig Mészáros, Bronzemeister aus Budapest. Den Buttengelkopf hat der Bildhauermeister Stefan Karle aus Bicske gemacht.

Der alte Hauptaltar stand von 1957 bis 1974 an der westlichen Seite der Kirche und ist bei Feldmessen gebraucht worden. Im November 1974 wurde er abgebaut.

Der Stil der Kirche ist klassizistisch.

Der Fußboden des Heiligtums ist mit den Mettlacher Platten /aus der Kapelle der Königlichen Burg/ belegt. Der Fußboden in dem Kirchenschiff ist aus weißem und rotem Marmor aus Ruskica und mit den sog. "Szandanszky" Platten belegt. Die Länge der Kirche beträgt 37,55 m, die Breite 11,48 m und die Höhe 10 m.

Der Kelch ist das Geschenk eines Guts-herrn. Er ist aus vergoldetem Silber. Die Höhe ist 21,5 cm, der Durchmesser des Unterteils 13 cm. Er wurde gemacht von einem Augsburger Meister N. L. in der ersten Hälfte des XVIII. Jh-s.

Die Monstranz ist aus massivem Kupfer. Die Abmessungen sind: 47x27x19 cm, verfertigt von Ludwig Mészáros, Gold-schmied. Eine andere Mostranz ist auch aus Kupfer. Die Abmessungen sind: 50x23x23 cm.

Das Marmorspeisegitter besteht aus zwei Teilen. Es ist 1966 in Budapest gekauft worden /Königliche Burg/.

Der Taufbrunnen ist aus rotem Marmor. Auf dem Bronzeblechdeckel steht die Inschrift: Hl. Johann der Täufer. Den Taufbrunnen schenkte 1828 Anna Rehák, geb. Moór. Anna Moór war eine berühmte Schauspielerin, die 1790 den Werisch-warer Postmeister heiratete in Pest. Sie ist 1768 geboren und 1842 gestorben. Sie wurde in dem alten Werischwa-rer Friedhof beerdigt /der Friedhof war an beiden Seiten der Schaumarer Gasse/. Nach Exhumierung wurde sie in

dem heutigen Friedhof begraben. Auf dem Kirchenturm findet man das Wappen des Gutsherrn Graf Karátsonyi.

Die Orgel ist ein Fabrikat Rieger Opus 2955. Sie wurde nach dem Plan von Josef Geyer im Jahre 1941 verfertigt.

Die Kapelle "Stui" wird auch Kapelle Florian, Sebastian, Fabian, Rochus und Rosalia genannt. Die Werischwarer kennen sie als Kapelle "Stui". Es weiß aber niemand, warum sie so heißt. Vielleicht weil die daneben wohnende Familie Szauer den Spitznamen "Stui" trägt. Die Kapelle ist am Anfang des XIX. Jh-s erbaut worden. Am Ende des Jh-s wurde sie renoviert und 1892 wurde wieder eingeweiht. Bis 1955 stand vor der Kapelle ein Holzkreuz mit Blechchristus. 1955 hat man hier ein Kreuz aus Beton aufgestellt. Inschrift: Dicsértessék a Jézus Krisztus!

Das provinzielle Altarbild stellt den Hl. Florian, Rochus und Sebastian dar. Im Jahre 1945 wurden von Januar bis Mai die Messen hier gehalten.

Die sog. Kapelle "Pfeiffer" /zur Helfenden Jungfrau Maria/ steht neben dem Haus Pfeiffer. 1774 baute der hiesige Müller, Matthias Steinmiller die Kapelle. Einst war diese Kapelle am Ende der Gemeinde, jetzt ist aber dieser Platz die Mitte des Dorfs.

Der Altar ist aus Ziegeln gebaut. Das Altarbild stellt Maria mit dem Kind unter dem Baldachin. Der Baustil des Altars ist Rokoko. Eintragung: "Fundatu Mathias Steinmiller 1774."

/Fortsetzung folgt/

Forschungsquelle: Historia Domus, Werischwar, Pfarrei.

Veröffentlicht von

Michael Fogarasy/Fetter

WEINLESEFEST vor dem 2. Weltkrieg

Nach dem Kirchweihfest folgte bald der Herbst und damit die Vorbereitungen zur Weinlese.

In Werischwar waren auf allen Hügeln Weingärten: auf dem Kalvarienberg, Wachtberg, Kovácsberg, aber die berühmtesten waren zweifellos auf dem "Placska" und "Garancs". Im Jahre 1889 hatte leider die Filoxera die Reben vernichtet, und die Bauern mußten tatenlos zusehen, wie ihre Weingärten, die Haupteinnahmequelle für ihr Auskommen und ihren Unterhalt, zu Brachland wurden.

Später schöpften die Werischwarer wieder Mut und beschäftigten sich neuerlich mit Weinbau. Von nun an setzten die Bauern aber nur Othello und Nova, seltener auch Oporto, denn diese Sorten waren nicht so empfindlich, wie die edlen Sorten.

So brachte der Herbst für die meisten Bauern wieder die gewohnte aufregende Arbeit: die Weinlese.

Wer seinen Weingarten gut gepflegt hat /das heißt misten, dreimal hacken und binden/, der konnte im Herbst gute Lese nach Hause fahren. Angenehme und freudige Arbeit war immer das Lesen und die ganze Familie ist in den Weingarten gefahren. Abends wurden

die Trauben vermahlt und nach dem Pressen wurde der Most in Fässer gefüllt.

Das Lesefest und das Brauchtum haben die Deutschen von den Ungarn übernommen. In Werischwar haben diejenige Wirte Lesefest gehalten, die ein größeres Wirtshaus im Besitz gehabt haben. Solche waren: Michael Herbst, Stefan Fetter, Georg Peller /Kszánda Juari/ usw. Ob im 18. Jh. in dem "Grünbaum" Wirtshaus schon Lesefest gefeiert wurde, davon haben wir keine Kenntnisse.

Die Teilnehmer des Lesefestes waren schon rechtzeitig an der verabredeten Stelle und der Zug stellte sich auf. Die Blaskapelle stand vorne, danach folgten junge Paare; die Burschen auf Pferde geritten in "Csikóskleidern" und die Mädchen in der ungarischen Nationaltracht. /Das Werischwarer Trachtenkleid wagte sich damals noch niemand anziehen./ Auf dem Haupt trugen sie einen Kopfschmuck aus künstlichen Blumen. Nach den Paaren folgte ein geschmückter Wagen. Auf dem Kutschbock saßen zwei Burschen in ungarischer Nationaltracht, die den Wagen bzw. die Pferde lenkten. Auf dem hinteren Sitz saßen der "Richter und seine Frau". Darauf folgte eine Weinlesegruppe, weitere Reiter in Tracht, dann eine Zigeunersippe auf einem recht klapprigen Pferdewagen. Schulumädchen und Buben in ungarischer Tracht saßen auf einer reich verzierten Kutsche. Dann kam der -aus den schönsten Trauben gemachte- Lesekranz. Den Lesekranz trugen zwei, in ungarischer Tracht angezogene Burschen mit der Begleitung von zwei Mädchen, die auch so gekleidet waren.

Der Zug beendete den Rundgang im Gasthaus, dessen Tanzsaal dem Anlaß entsprechend mit Weintrauben und Girlanden reich geschmückt war. Dort stellten sich alle Teilnehmer auf und die Musik spielte zum Tanz. Nach der alten Sitte mußte der Tänzer von den Girlanden eine Traube für seine Tänzerin "stehlen". Wurde er dabei erwischt, so f-hten die Ordnungshüter das Paar vor den Richter und Richterin. Der "Schaden" mußte bezahlt werden.

Die Versteigerung des Lesekranzes nach Mitternacht verursachte immer eine große Aufregung. Alle warteten gespannt, wer den Kranz gewinnen wird.

Es war immer eine große Ehre, den Kranz zu gewinnen. Nach dem Lesefest gab es auf den Feldern und zu Hause noch viel zu tun. Die Kartoffeln und der Kukuruz mußte heimgefahren werden. Der Kukuruz wurde zum Abschälen in die Schuppen gebracht, wo sich am Abend Nachbarn und Freunde gemeinsam an die Arbeit machten, denn in fröhlicher Runde bei Geschichten, Liedern und Wein ging das Kukuruzschälen allen leichter von der Hand.

Veröffentlicht von:

Michael Fogarasy/Fetter

Mentős-piknik avagy "jótékony" vidámság

A Pilisi Medence Egészségügyi Alapítvány 1992. szeptember 5-én 14-18 óráig "pikniket", este pedig jótékonyági bált rendezett a pilisvörösvári Halastó Kempingben.

A zord idő ellenére is jó hangulat volt a sör-sátorban. A meleg halászlé és a színpadon zajló színvonalas műsor felmelegített bennünket. A halászléhez a halat a Pilisvörösvári Horgászegyesület ajánlotta fel. A műsorban fellépett a Német Nemzetiségi Táncegyüttes ifjúsági és felnőtt csoportja, *Wenczl József* vezetésével, a *Szilvásyné, Magdi* vezette táncsoport, a Templom téri Általános Iskola diákjai zenei programjukkal és *Peller Jánosné*, akinek énekét *Osztheimer Gábor* és *Wieszt Árpád* kísérte harmonikán. Miközben a műsort élvezhettük, a gyermekek kézműves-foglalkozásokon vehettek részt (virágkötészet, gyékényezés, tuslevétel és bőrmunkák), játékos vetélkedők és gyermektombola színesítette délutánjukat. A gyermekekkel a Pilisszentiváni Általános Iskola pedagógusai foglalkoztak. A kemping parkolójából az alapítvány Renault típusú mentőgépkocsija az érdeklődő gyerekeket "sétakocsikázásra" vitte.

Az esti bált *Botzheim István*, Pilisvörösvár polgármestere nyitotta meg. Nagyon sajnáljuk, hogy a többi meghívott polgármester nem jött el. A Renault mentőautót adományozó *Vajay György* úr ünnepélyes keretek között átadta a kocsit az alapítvány kuratóriumának elnökének. Az ezt követő színes műsort a Pilisszentiváni Táncklub táncosai nyitották, majd a Pilisszentiváni Zeneiskola fiatal tehetségei mutatkoztak be. A Pilisszentiváni Énekkar nevében *Neubrandt úr* 10 000 Ft-os adományt

nyújtott át. Ezután ismét *Peller Jánosné* hangjában gyönyörködhettünk, aki egy-egy számot *Sax Lászlóval* duettben énekelt. Majd *Osztheimer Gábor* és unokája, *Wieszt Árpád* önálló harmonikajátékát hallgathattuk. Az esti műsort keringő zárta a táncklub előadásában. A hajnalig tartó hangulatról az *Ungarndeutsche Jungs* együttes gondoskodott, akik honoráriumukat felajánlották az alapítványnak.

Az eddig megnevezetteken kívül egész napos rendezvényünket az alábbiak támogatták: *Bartos Istvánné* ruhakölcsönző, *Benkó László* kerékpár-szaküzlete (MTB kerékpárt ajánlott fel), *Bizinger István*, *Braun Raktáruháza*, dr. *Breier László*, *Gázker Kft.*, *Hajni virágüzlet*, *Havas trafik*, *Krausz Tamás*, *M+M Origo Kft.*, *Pataki élelmiszerbolt*, *Pièhl virágüzlet*, *Pilistex Gmk.*, *Ruházati Bolt*, *Szamos László*, *Szintai papírbolt*, *Sztinka és Mirk Raktáruháza*, *Tono Kft.*, *Tóth József*, *Valencsics Ede*, *Valencsics Emil*, *Varázskő*, *Vörös Ferenc*, *Wieszt Ferenc*, *Wippelhauser cukrászda*, *Wippelhauser Ferenc*, *Wippelhauser István* (autófényező).

Külön köszönet illeti *Müller Jánost*, a Halastó Kft. igazgatóját, aki nemcsak a helyiséget biztosította számunkra, hanem a nap bevételeiből származó nyereséget is átutalja alapítványunk számára.

Valamennyi szervezőnek, szereplőnek, felszolgálónak, adományozónak és vendégeinknek köszönjük, hogy hozzájárultak rendezvényünk sikeréhez, és ezzel támogatták az egészségügyi alapítványt.

dr. Für Zoltán

a Pilisi Medence Egészségügyi Alapítvány
kuratóriumának elnöke

BORDALHOZ

Jó annak, ki bordalt énekel,
Pincében vagy lugasban borról regél,
Méltatja ízét, színét és zamatát,
Hogy megtalálja benne örömét és bűját.

De gondol-e arra, ki kezébe poharat vesz:
E kristályos, gyöngyös nedű miből, hogyan lesz?
Ugy hiszi, nem kell, csak dicsérni vagy szidni,
Hogy elégedett legyen, szép lassan meginni.

Tudja-e, a szőlőt hogyan telepítik, táplálják,
Mint védtelen csecsemőt, évekig dajkálják?
Vagy míg az első termést leszedik,
Mily sok verejték a földön elfolyik?

Ez idő alatt, utána is szinte állandóan
Eget kémlel, hol örömmel, hol lemondóan:
Lesz-e eső, s mikor kell permetezni,
Lesz-e ideje erre rendben felkészülni?

Mire hajlik az idő, mi védelemre készüljön:
Kártevő rovar vagy gombát öljön?
Kötozni kell-e, vagy más munkát:
Mit vegyen kézbe, gépet-e vagy kapát?

Mi lesz virágzásakor, ettől nem alhat -
Fog-e termékenyülni, vagy meddő marad?
Van-e még tekintélye Dionysosnak
Vagy az istenek is mára hallgatnak?

Mikor mindert és sok mást végigizgult,
Figyeli, flörtje fejlődésnek hogyan indul.
Ismét sűrűn feltekint az égbe,
S örülni tud minden kis égi fényre.

Nem vágyja az évszakok változását,
De szeretné nyújtani a vánasszonyok nyarát.
Hogy érik-e szőleje, naponta csipegeti,
S ha szerencsésen megérett, nagy gonddal leszedi.

Leszedi azt nagy gonddal és szeretettel,
Darálja, préseli, mustját így teszi el.
A család is kíváncsian kóstolgatja, ízleli,
Nagy öröm, ha minden hordó megtelik.

De még akkor is sok gond van, úgy véli,
Míg erjed a mustja, az évet ismét végigéli.
Megnyugodni igazán csak akkor tud,
Ha már kínálni is nyugodt szívvel tud.

Ki bordalt mond, s ezt végiggondolja,
Boradta gondolatait bizony másként mondja.
Lelkesedni akkor már nem csak hazáért és nőért tud,
De gondol arra is, ki éven át aggódva a szőlőbe fut.

Emeljük hát poharunkat mi is arra,
Ki e koccintáshoz a lehetőséget adja!
Dicsérjük először a jólvégzett munkát,
Csak aztán barátot, nőt, hazát!

Nagy jót tett velünk Noé atyánk, áldjuk Istenét,
Hogy bárkájából kinn nem hagyta a venyigét.
Példáját nem hogy háborogva elvetjük,
de azóta is nagy örömmel követjük.

El hát most az egyszer minden gonddal,
Fogjuk, ha kell a poharat marokkal!
Igyunk egymás élte-jövőjére,
Ki jó bort termel, igaz egészségre!

(1983)

Manhertz Márton

Dr. Bókai Bátor:
*Növényteni megfigyelések Pilisvörösvár
környékén*

A vörösvári törésvonal, amelyben községünk fekszik, összekötő a Nagyalföld és a Kisalföld között. Így sok érdekes megfigyelésre ad lehetőséget. Délkeletről az Alföld, északnyugatról a Kisalföld növény-világa ad itt találkozót egymásnak.

Az "esztergomi vaspálya" töltése pedig még növeli ezt a "növény-népván-dorlást". Nem lehet egy havi folyóirat feladata teljességet nyújtani, ezért inkább néhány érdekes példát ragadjunk ki.

Homokos területen, így a piliscsabai lőtér területén megtalálhatjuk a *homoki- vagy bárány pirosítót*. A kis henyé, szinte élettelennek tűnő növényke gyökere élénk piros színű. Festékanyaga alkoholban oldódik és a zsírokat festi. Az anyabarányt és kicsinyét egyformán megjelölve vele, a víz nem mosta le a jelzést. Ne feledjük: elődeink empirikus úton igen széleskörű anyagismerettel rendelkeztek. A többszáz éves kódexek, a perzsaszönyvegek színei ma is eredeti élénkségükben ragyognak. S ha már a festő növényeknél tartunk, említsük meg a *nagycsalánt*, amely kétlaki, és ételek, kelmék festékét adta, amellelt az egészségre nem káros, mint a rézvegyületek. Viaszt is festettek vele. A fává is nőző *feketebodza* bogyója kékre, lilára, majdnem feketére fest, levele, kérge sárgára. Timsóval erősítik a páchatást.

A *dió* zöld, majd megbarnuló burka nemcsak kelme festésére használatos, de fát is pácolnak vele. A *vadalma* és a *vadkörte* leveleivel -ha ősszel szedjük- sárgára, barnára festhetünk vásznat, fonalat. Még két festő növényt említsünk meg. A *kutyabenge* és a *varjútövis-benge* különböző érettségi fokú bogyóiból nyerték a németalföldi festők az ún. "hólyagzöldet", miután a bogyókat összezuýták, pincében pihentették, kipréselték, a kapott nedvet timsóval sűrűre befőzték, majd állati hólyagba töltve megfűstölték. A felhasznált bogyók különböző érettségi foka határozta meg a sárga és a zöld

különböző árnyalatait. Semmilyen más anyagból vagy eljárással nem tudták eddig ezt a mélycsillogású színskálát előállítani. /Jó lenne például, ha a húsvéti tojásokat a hagymahéjon kívül egyéb, nem mérgező növényi festékekkel festenék, nem pedig a bolti "kátrány-festékekkel"./

De nézzünk szét az egyéb gazdasági hasznosítású növények között is. Rögtön térjünk vissza a már említett kutyabengére. Nyirkos talajú erdőkben él. Kettős bogyoí először pirosra változnak a zöldből, majd megfeketednek. A belőle égetett faszénből készítették a fekete vagy füstös lőport. /Gondoljunk a vörösvári csendőrsortúzra. A csendőrség számára külön töltények készültek fekete-füstös lőportöltettel. Ezzel a megfélemlítő hatást fokozták, s a puskacsövet is kevésbé rongálta./

A környező hegyek karsztbokorerdőinek ismert növénye a *sajmeggy*. Miként a kutyabengét, úgy a sajmeggyet is ültetvényeken termelték. Szipkákat, pipaszárakat, sétatobotkat csináltak és csinálnak szép egyenes, illatos vesszeiből.

Szintén a karsztos területek lakója a *cserszömörce*. A Kordovai kalifátusról kapta nevét a "szárazkicszerzésű" kordován bőr. Cseranyaga a cserszömörce leveléből készül. Ma a kozmetika és a gyógyászat hasznosítja. Alkoholos-vizes kivonata, amihez *kakukkfű* hasonló kivonata is kerül, a szájvizek illatosítója. Szintén szájbölgötésre, foghús betegségeknél használatos az erdőszélen vagy sövényként található *fagyal* kérgéből készült főzet. /Mivel a sváb madarászok az ősszel érkező süvöltőket (gimpli) lépveszőikkel ennek kékbogyós csokrán fogták, a neve (gimplipir) -Gimpelbeer- lett./ Ez a bogyo is élénk kék festéket ad.

Intenzíven fest és finom szőrp alapanyaga a *kétszínű szeder* /Brombeer/. Rózsaféle, rokona a málnának, legjobban a savanyú talajokon díszlik, így a "hárshegyi" homokkövön kialakult talajon. A különféle erdei gyümölcsökből készült "Erdővére" szőrpöt pedig a már fent említett feketebodzával festik.

Nézzünk néhány jól hasznosítható "*herbát*" is. Amióta Maria Treben könyvei közkézen forognak, igen felkapott lett a *csalánte*. Mivel íze nem valami kellemes -bármily hasznosnak is minősítik a természet-gyógyászok-, használatát keverékben javasoljuk.

Hogyan állítsunk össze magunknak kellemes és nem káros teakeveréket?

Megtudhatják a folytatásból, melyet következő számunkban közlünk!

A képviselőtestület határozataiból

142/1992.sz. határozat a Polgármesteri Hivatal részére ügyintézői és gépírói álláshely biztosításáról

A képviselőtestületi és a bizottsági munka hatékony és határidőben való előkészítése, valamint a hivatali apparátus zökkenőmentes, folyamatos leírói, gépelési munkájának biztosítása érdekében a Képviselőtestület 1992. szeptember 1. napjától 1 fő gépírói és 1 fő ügyintézői státusz biztosít.

Szav.: 15 igen.

143/1992.sz. határozat a Templom téri Általános Iskola

intézményvezetői munkakörének ellátásáról

A Képviselőtestület az 1990. évi LXV.tv. 10.par. b.pontja szerinti hatáskörében eljárva a Templom téri Általános Iskola intézményvezetői munkakör ellátására 1992.szept.1-től 1993.aug.15. napjáig Kutasi János urat bízta meg. Fizetési besorolása változatlan.

Szav.: 15 igen, 1 nem.

144/1992.sz. határozat a Községi Ház igazgatói pályázatának elbírálásáról

A Képviselőtestület az 1990.évi LXV.tv.10.par. b.pontja szerinti hatáskörében eljárva Czeglédi Lajos pályázatát elvetette.

Szav.: 15 igen.

145/1992.sz. határozat a Községi Ház vezetői megbízásáról

A Képviselőtestület a Pilisvörösvári Községi Ház vezetésével megbízta Wenczl József urat 1993. december 31. napjáig.

Szav.: 14 igen, 1 nem.

146/1992.sz. határozat címzett támogatás igényléséről

Pilisvörösvár Nagyközség Képviselőtestülete ... címzett támogatásra pályázatot nyújt be a "PILISI-MEDENCE Regionális Mentőállomás" tárgyában.

Szav.: 16 igen.

147/1992.sz. határozat:

A Képviselőtestület címzett támogatásra pályázatot nyújt be a "Pilisvörösvár Temető rekonstrukció" tárgyában.

Szav.: 16 igen.

148/1992.sz. határozat:

A képviselőtestület az 1991. évi XX.tv. 138.par.1/bek.-ben biztosított hatáskörében eljárva, megbízta a Hivatali, annak érdekében, hogy:

- a nagyberuházások koncepcionális előkészítése megtörténjen,
 - a céltámogatások pályázati rendszerében kellő megalapozottsággal vehessünk részt,
 - e beruházásokra koncepció, költségvetés és elvi engedély mielőbb rendelkezésre álljon,
- többlépcsős pályázati folyamatot indúson sorrend szerint az alábbi témákban:

1. szennyvízelvezetés, elhelyezés és tisztítás;
2. úthálózat kiépítés és csapadékvíz elvezetés koncepciója;
3. hulladékkezelő telep, szelektív hulladék hasznosítással;
4. a temető rekonstrukciója és bővítése.

A koncepciók alapja a megsürgendő ART.

Szav.: 16 igen.

150/1992.sz. határozat:

A Képviselőtestület a Zrínyi utcai óvoda fűtésének gázfűtésre való átállítása érdekében az önkormányzat 500.000 Ft összeget biztosít a költségvetés terhére.

Szav.: 15 igen, 1 nem.

151/1992.sz. határozat az Örhegyet pusztító dolomitbánya maradvégek hasznosítása tárgyában

A Képviselőtestület megbízta a Környezetvédelmi Bizottságot, hogy az Országos Érc- és Ásványbánya Vállalat megfelelő szakembereivel helyszíni bejáráson tisztázza a következőket és adjon jelentést:

- rekultiváció végrehajtása;
- védőerdősáv létrehozásának kérdése;
- egyéb környezetvédelmi egyeztetés, pormentes, zártrendszerű közúti szállítás.

A testület megbízta a polgármestert, hogy a Kt. képviseletében eljárva, vezetésével egy küldöttség a Társaság vezetőivel tárgyalást kezdeményezzen:

- a MÁV-val való egyeztetéssel vasúti iparvágány létesítésére;
- a tulajdonviszonyokról.

Szav.: 16 igen.

Apróhirdetések

Bérelnék, esetleg vennék legalább másfél szobás, bútorozatlan lakást vagy lakrészt Pilisvörösváron.

Jelentkezését a szerkesztőség címén várom!

Pilisvörösváron, az Árpád u.25.sz. alatt épület kiadó, raktár ill. egyéb célra.

Érdeklődni lehet a 30257-es telefon-számon, vagy a Pilisvörösvár, Vágóhíd u. 1. sz. alatt.

ANGOLUL TANULNÉK!

Heti 1 alkalommal, akár kiscsoportos foglalkozás keretében is, esetleg német nyelvtanításért cserében.

Név és cím a szerkesztőségben!

Verseny tárgyalási felhívás

A Pilisvörösvár külterületén lévő állami tulajdonú lakások vízellátásának biztosítása céljából

verseny tárgyalást hirdetünk.

A feladat a meglévő kút felmérése és felújítása, valamint a lakások vezetékhálózatának átalakítása.

Érdeklődni lehet: Pilisvörösvár Önkormányzata műszaki csoportjánál.

Az ajánlat beadási határideje: 1992. október 15. de. 10 óra.

Bontás: 10 óra 30 perc.

dr. Búcsi Sándorné
a műszaki csoport vezetője

PILISTEX

MINDENT EGY HELYEN!

**Textíliák, jogging- és pólóanyagok,
pamutkelmék, egyéb méterárúk, kellékek,
napi és tartós élelmiszercikkek,
háztartási vegyiárúk**

NAGY VÁLASZTÉKBAN!

**Pilisvörösvár, Fő út 117-119.
Tel.: 30-372 és 30-369.**